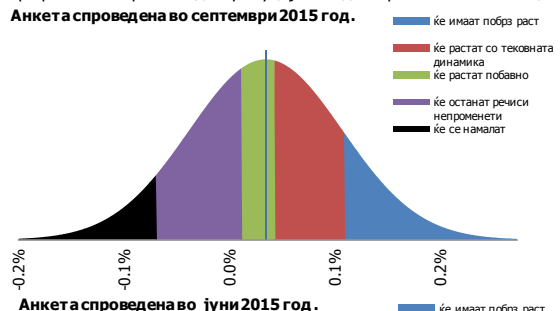

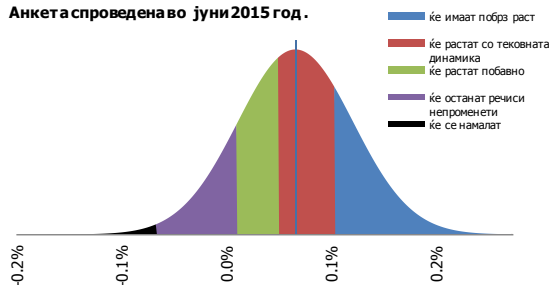
Анкета за инфлациските очекувања¹

Анкетата за инфлациските очекувања опфаќа три групи испитаници: економски аналитичари, претпријатија и финансиски институции. Притоа, анкетниот прашалник содржи две прашања за мерење на инфлациските очекувања, едно со квалитативен, а друго со квантитативен карактер. На првото прашање за инфлациските очекувања испитаниците ги посочуваат насоката и степенот на промени на цените во споредба со промената во претходните 12 месеци². Притоа, за квантификација на квалитативните одговори се применува пристапот на веројатност на Карлсон и Паркин (1975), кој претпоставува дека при доволно голем број испитаници, очекуваната промена на цените е нормално дистрибуирана во популацијата. На второто прашање се бара од испитаникот прецизно да ја квантифицира очекуваната просечна стапка на промена на цените во наредните две години³. Притоа, вкупната очекувана стапка се пресметува како обичен просек од одговорите на сите испитаници. Вака пресметаниот показател е корисен за добивање индикации во поглед на насоката на движење на очекувањата на испитаниците.

Графикон 1. Нормална дистрибуција на одговорите на испитаниците
Анкета спроведена во септември 2015 год.

Анкета спроведена во јуни 2015 год.

Анкетата за инфлациски очекувања беше спроведена во септември 2015 година⁴. Во септември, како и во претходниот анкетен циклус, **просечната стапка на инфлација за претходниот 12-месечен период се задржа во негативната зона⁵. Притоа, резултатите од септемвриската анкета упатуваат на непроменетост на инфлациските очекувања во однос на претходната анкета**, односно како и во јуни, испитаниците очекуваат стапката на инфлација да биде околу 0% во следниот 12-месечен период. Очекувања за стапка на инфлација од околу 0% во следниот 12 месечен период се карактеристични за сите три групи на испитаници (економски аналитичари, претпријатијата и финансиските институции).

Во однос на квантитативното прашање за очекуваната стапка на инфлација за 2015 и 2016 година, се забележуваат мали

поместувања во однос на очекувањата во претходниот анкетен циклус. Имено, во просек, во периодот помеѓу двете анкети, очекувањата на испитаниците за инфлацијата во 2015 година се намалија за 0,2 процентни поени, додека за 2016 година инфлациските очекувања на испитаниците останаа непроменети. Според испитаниците, **фактори со кои испитаниците ги објаснуваат**

¹ Со цел унапредување на анкетното мерење на инфлациските очекувања, Дирекцијата за монетарна политика и истражување на Народната банка на Република Македонија во текот на 2013 година презеде активности за подетална анализа на искуствата на другите централни банки поврзани со спроведување на анкетите. Врз таа основа се изврши дизајнирање на постојната анкета и од октомври 2013 година се отпочна со прибирање на податоците за новата анкета, со што се обезбеди поголемо приближување до европската практика.

² Квалитативното прашање за очекувањата гласи: „Во споредба со изминатите 12 месеци, каква промена очекувате кај потрошувачките цени во следните 12 месеци? а) ќе имаат побрз раст; б) ќе растат со тековната динамика; в) ќе растат побавно; г) ќе останат речиси непроменети; д) ќе се намалат; е) тешко е да се одреди“.

³ Прашањето со квантитативен карактер гласи: „Кои се Вашите очекувања/прогнози за просечната стапка на инфлација во 2015 и 2016 година?“.

⁴ Се однесува на периодот септември 2014 година до август 2015 година. Процентот на респонзивност на Анкетата, спроведена во септември изнесува 35,3% што, споредено со претходниот квартал, преставува зголемување на респонзивноста. Гледано по групи испитаници, кај финансиските институции респонзивноста е 61,6%, потоа следуваат економските аналитичари со 40,6% и претпријатијата со 27,2%.

⁵ Во услови кога ценовниот раст е негативен, интерпретацијата на резултатите од анкетата може да биде нејасна, при што неопходно е да се промени методот на пресметка на показателот за инфлациските очекувања. Така, во процедурата за квантификација се заменува негативната стапка со последната позитивна стапка на раст. На ваков начин се избегнува контрадикторноста на одговорите од анкетата кои што претпоставуваат позитивен ценовен раст. Имајќи предвид дека промените во методот се од чисто техничка природа, квантификацијата на квалитативните одговори за очекуваната стапка на инфлација во периоди кога инфлацијата е негативна, треба да се земе со умерена доза на претпазливост, додека показателот за инфлациските очекувања како апроксимативен.

инфлациски очекувања во септември се геополитичката нестабилност и очекувањата за пониски светски цени на енергијата и на прехранбените производи.